

Άλωση της Πόλης – 1204

Η ιδέα της Δ' Σταυροφορίας

Ο πάπας Ιννοκέντιος Γ' ανέβηκε στο θρόνο. Η ιδέα μιας νέας σταυροφορίας τού ήταν πολύ προσφιλής. Με την κατάλληλη οργάνωση μια σταυροφορία θα μπορούσε να ενώσει τον χριστιανικό κόσμο. Ο στόλος θα ήταν έτοιμος να σαλπάρει από τη Βενετία στις 29 Ιουνίου του 1202 και «για την αγάπη του Θεού».

Η βυζαντινή παρακμή

Το Βυζάντιο ήταν παραδομένο στην παρακμή και την αναρχία. Ορισμένοι από τους αυτοκράτορες της ένδοξης δυναστείας των Κομνηνών, που είχε ολοκληρώσει τον κύκλο της, δε διευκόλυναν τη διέλευση των σταυροφόρων από τις ακτές του Βοσπόρου, με αποτέλεσμα εκείνοι να τους κρατούν κακία. Και η δυναστεία των Αγγέλων που τη διαδέχθηκε έμοιαζε ανίκανη να προστατεύσει την αυτοκρατορία από εχθρούς που την περικύκλωναν από παντού.

Η πρόταση του Αλέξιου

Ο γιος του Ισαάκιου Β' Αγγέλου - ο οποίος στο μεταξύ είχε ανατραπεί από τον αδελφό του Αλέξιο Γ' Άγγελο -, ο νεαρός Αλέξιος. Ο γιος του Ισαάκιου ζήτησε από τους σταυροφόρους να κάνουν μια παράκαμψη στην Κωνσταντινούπολη, για να αποκαταστήσουν τον πατέρα του στο θρόνο. Ο Αλέξιος μάλιστα δε δίστασε να υποσχεθεί την άνευ όρων ένωση της Δυτικής και της Ανατολικής Εκκλησίας.

Στις 23 Ιουνίου 1203, οι σταυροφόροι αντίκρισαν την Κωνσταντινούπολη και θαμπώθηκαν από το μεγαλείο της πόλης. Τον Ιούλιο ξεκίνησαν την πολιορκία της βυζαντινής πρωτεύουσας, ο αυτοκράτορας της οποίας Αλέξιος Γ' Άγγελος εγκατέλειψε την Πόλη. Ο Αλέξιος Δ' Άγγελος και ο τυφλός πατέρας του Ισαάκιος Β' Άγγελος στέφθηκαν συναυτοκράτορες. Ωστόσο από τα θησαυροφυλάκια της Κωνσταντινούπολης δεν ήταν δυνατόν να εκπληρωθούν οι οικονομικές υποσχέσεις που είχαν δοθεί. Το γεγονός όμως ότι ο Αλέξιος Δ' έλιωσε εκκλησιαστικά σκεύη για να εξοφλήσει τα χρέη του ήταν χωρίς σημασία μπροστά στο ότι προσπάθησε να αναγκάσει τον λαό του να δεχθεί το ρωμαιοκαθολικό δόγμα. Η συνωμοσία που έγινε, για να γλιτώσει η βυζαντινή Εκκλησία και ο λαός από τους προδότες ανέδειξε τον Αλέξιο Ε' Μούρτζουφλο ως τον νέο αυτοκράτορα, ο οποίος έβγαλε από τη μέση τον Αλέξιο Δ' και τον Ισαάκιο Β'. Η κατάληψη της Κωνσταντινούπολης και η κατάκτηση του Βυζαντίου έγιναν ο στόχος της Δ' Σταυροφορίας.

Η επίθεση των σταυροφόρων

Η επίθεση αποφασίστηκε να γίνει μόνο από τη θάλασσα, και ειδικά από το Φανάρι, ενάντια στα τείχη που απλώνονταν σε όλη την παραλιακή γραμμή του Κερατίου Κόλπου. Η πρώτη προσπάθεια έγινε την αυγή της 9ης Απριλίου 1204. Ο στρατός πλησίασε τα τείχη και άρχισε να τα χτυπάει. Η

αντίσταση των Βυζαντινών ήταν γενναία, καθώς ο Αλέξιος Ε' Μούρτζουφλος είχε οχυρώσει τα τείχη της Πόλης, είχε χτίσει πύργους και τα είχε διασφαλίσει με διπλή τάφρο, ενώ εμφύχωνε διαρκώς τους αμυνομένους. Ο ίδιος, που είχε στήσει το αρχηγείο του σε έναν λόφο για να εποπτεύει από εκεί τον στόλο, πολέμησε γενναία και γύρω στο μεσημέρι ύστερα από πολύωρη άγρια μάχη σε όλο το μήκος των τειχών οι σταυροφόροι αναγκάστηκαν να υποχωρήσουν με βαριές απώλειες και χάνοντας πολλές πολιορκητικές μηχανές. Οι Έλληνες αντιστάθηκαν και πίστεψαν ότι η νίκη ήταν με το μέρος τους, όταν κατά το μεσημέρι φύσηξε βόρειος άνεμος και έσπρωξε τις εχθρικές γαλέρες προς τα τείχη. Σύντομα οι Φράγκοι κατέλαβαν τέσσερις πύργους. Μέσω των πύργων οι Φράγκοι άρχισαν να μπαίνουν έφιπποι στην Πόλη. Πυρπολήθηκαν περισσότερα σπίτια από όσα υπήρχαν στις τρεις μεγαλύτερες πόλεις της Γαλλίας. Κάποιοι που δεν είχαν χάσει τις ελπίδες τους για σωτηρία συγκεντρώθηκαν στην Αγία Σοφία και προσπάθησαν να εκλέξουν νέον αυτοκράτορα. Η βασιλεία δόθηκε στον Θεόδωρο Λάσκαρη, ο οποίος είχε διακριθεί στην άμυνα της πόλης ή στον αδελφό του Κωνσταντίνο. Ήταν όμως πολύ αργά για να αναδιοργανωθεί η άμυνα.

Η άλωση της Πόλης

Το πρωί της 13ης Απριλίου 1204, τα υπολείμματα του στρατού, ο κλήρος και ο λαός παραδόθηκαν. Η φοβερή λεηλασία της Πόλης έμελλε να χαρακτηρίσει τις επόμενες ημέρες ως τις πιο απαίσιες της Ιστορίας. Όλες οι διαταγές που είχαν δοθεί για τη διάθεση των λαφύρων και την αποφυγή ακροτήτων ξεχάστηκαν. Και η μεγάλη πόλη που επί 900 χρόνια από την ίδρυσή της είχε παραμείνει απόρθητη, συγκεντρώνοντας τους θησαυρούς όλου του κόσμου και διασώζοντας τα μεγαλύτερα κειμήλια της αρχαίας τέχνης και της αρχαίας σοφίας, για τέσσερις ολόκληρες ημέρες γνώρισε την απόλυτη καταστροφή και βία. Η βιαιότητα των Δυτικών ιπποτών, που έδιναν επιτέλους διέξοδο στη ζήλια για τους Έλληνες, είχε αποτέλεσμα μια μονιμότερη καταστροφή. Ο αριθμός των σφαγιασθέντων πιθανώς δεν ξεπερνά τις 2.000. Σπίτια, μοναστήρια και εκκλησίες λεηλατήθηκαν. Έργα τέχνης και κειμήλια αιώνων καταστράφηκαν. Στην Αγία Σοφία οι στρατιώτες κατέστρεψαν το εσωτερικό της.

Με τον τρόπο αυτόν εκπληρώθηκε το όνειρο της Δύσης να κατακτήσει την Κωνσταντινούπολη και να υποτάξει τους χριστιανούς της Ανατολής στην Εκκλησία της Ρώμης. Ο μεσαιωνικός ελληνισμός έδυσε με την άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Φράγκους.